

مبانی اصلی ادبیات غنایی

www.ketab.ir

فرشته ناصری

استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره)، شهرری

سرشناسه	ناصری، فرشته، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	مبانی اصلی ادبیات غنایی / فرشته ناصری.
مشخصات نشر	تهران: تخته‌سیاه، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۱۱۱ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۰۶-۵۶۶-۵
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۰۷ - ۱۱۱.
موضوع	شعر غنایی -- تاریخ و نقد
	Lyric poetry -- History and criticism
رده بندی کنگره	PIR ۳۵۹۷
رده بندی دیویی	۸ فا ۱ / ۰۴۰۹
شماره کتابشناسی ملی	۸۶۵۵۱۰۲

www.ketab.ir

مبانی اصلی ادبیات غنایی

نام کتاب:	مبانی اصلی ادبیات غنایی
ناشر:	انتشارات تخته‌سیاه
مؤلف:	دکتر فرشته ناصری
شمارگان و چاپ:	۵۰۰ جلد
نوبت چاپ:	اول - ۱۴۰۰
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۰۶-۵۶۶-۵
قیمت:	۳۰۰۰۰۰ ریال

۷	مقدمه
	بخش اول: درآمدی بر شعر و ادب غنایی
۹	انواع ادبی
۹	الف: حماسه
۹	ب: غنایی
۱۰	ج: نمایشی
۱۰	د: تعلیمی
۱۰	ه: حمدنامه و مناجات
۱۱	تقدم ادبیات غنایی بر حماسی
۱۲	واژه غنا
۱۲	غنا در لغت و اصطلاح
۱۳	مخترع غنا
۱۳	ادب غنایی (Liric)
۱۴	ادب غنایی و مشخصه های آن در ادبیات جهان
۱۶	ادبیات غنایی
۱۶	جایگاه موسیقی در ادبیات غنایی
۱۷	ویژگی ها و عناصر ادبیات غنایی
۱۹	شعر غنایی (Seer-e-qe-na.i)
۲۰	منشأ شعر غنایی
۲۰	عوامل پیدایش شعر غنایی
۲۲	دورن شکل گیری شعر غنایی
۲۴	منشأ شعر غنایی در ادب اروپا
۲۶	منشأ شعر غنایی در ایران پیش از اسلام
۲۷	منشأ شعر غنایی در ایران بعد از اسلام و سیر تکوین و تکامل آن
۳۰	محتوای اشعار غنایی
۳۱	انواع شعر غنایی در ادب اروپا (فرشید ورد، ۱۳۷۸: ۶۷-۶۶، رستگار فطایی، ۱۳۸۰: ۱۵۰)
۳۳	موضوعات شعر غنایی

۴	موضوعات شعر غنایی در ادب اروپایی
۵	ویژگی‌های شعر غنایی
۵	محوریت «من» شاعر
۷	عشق محوری
۷	پرداختن به «زن»
۸	پیوند با موسیقی
۸	وصف (ویژگی جدایی‌ناپذیر شعر غنایی)
۹	داستان‌های غنایی
۹	تحول انواع غنایی در شعر فارسی
۹	دوره کمال اشعار غنایی
۱۰	زبان شعر غنایی
۱۰	قالب‌های شعر غنایی
۱۰	قالب‌های شعر غنایی در ایران
۱۰	مخاطبان شعر غنایی
۱۰	زمینه‌های فردی و اجتماعی شعر غنایی
۱۰	بخش دوم: درآمدهای منظومه‌های عاشقانه
۱۰	عشق، هسته مرکزی شعر و ادب غنایی
۱۰	واژه عشق
۱۰	وجه تسمیه عشق
۱۰	الف - معنای قاموسی عشق (esq)
۱۰	ب عشق از نظر پسیکوفیزیولوژی (Psychophysilogie)
۱۰	ج مفهوم عشق در عرفان
۱۰	د مفهوم عشق در قرآن
۱۰	کلمه عشق در ادب فارسی
۱۰	انواع عشق
۱۰	فواید عشق حقیقی
۱۰	فواید عشق مجازی
۱۰	انواع عشق‌های انسانی
۱۰	جلوه عشق در احادیث

مقدمه

آنچه را که می‌توان با نگرشی عمیق در فرهنگ و آثار هر ملت، به عنوان خاستگاه اصلی و اولیه ادبیات و خاصه شعر دانست، دو عنصر احساس و عاطفه است که به همراهِ وزن و موسیقی، کلامی گوش‌نواز و دلنشین را فراهم می‌آورد که هر یک بر مبنای روایت و مناسبات منحصر به فرد و مشخصه‌های اصلی خود در سرزمین‌های گوناگون، طیف وسیعی از عناصر و مضامین سخنوری را به خود اختصاص می‌دهند. در این میان ادبیات غنایی به دلیل برخورداری از مفاهیم و مناسبات گسترده سخنوری، به عنوان نخستین نقطه نمود و بروز ادبیات، در بردارنده نکات و مفاهیم ارزشمندی است که ماده اولیه آن، احساس ناب شاعر است که به همراه وزن و موسیقی کلامی آهنگین را به وجود می‌آورد. بر همین اساس برای شناخت ادبیات و خاصه شعر هر ملت، تبیین ادب غنایی به همراه مختصات ویژگی‌های آن به مثابه مقدمه و گام نخست است. زیرا مبنای شعر همواره احساس و عاطفه بوده و هست. با این توضیح که، سمت سوی عاطفه و خیال در هر دوره به فراخور مقتضیات زمان، مکان، فرهنگ، مذهب و ... نوع ادبی آن دوره را مشخص می‌کند. چنانکه ادب حماسی حاصل دوران طفولیت هر جامعه است و بازتاب دلاوری‌ها و قهرمانی‌های پهلوانان هر قوم است. اما آنچه ادب غنایی نسبت به سایر انواع ادبی متمایز و ممتاز ساخته، حضور مستمر و دائمی آن از ابتدای تاریخ ادبی بشر تا کنون است. مجموعه حاضر در قالب بیان مبانی و مولفه‌های اصلی ادبیات غنایی بر آن است تا با تبیین ویژگی‌های اصلی این نوع ادبی و ذکر نمونه‌های برجسته‌ای از آن در تاریخ ادبیات فارسی، روزه‌ای کوچک به دنیای بی‌منتهای ادبیات غنایی بگشاید. از این رو در بخش نخست، به تعریف خاستگاه شعر و ادب غنایی و انواع آن بر مبنای تقسیمات متعدد آن پرداخته و با برشمردن مختصات آن تعریفی جامع از آن به دست داده است. و در بخش دوم به ذکر مباحثی پیرامون مضمون عشق، به عنوان هسته مرکزی شعر و ادب غنایی و سیر تطور منظومه‌های عاشقانه و در بخش سوم به ذکر نمونه‌ای از اشعار بهترین شاعران حوزه ادبیات غنایی ایران به تفکیک دوره‌های تاریخی، بر مبنای گزینش دوره‌های گوناگون پرداخته است. با عنایت به آنچه ذکر شد هدف غایی از پژوهش حاضر آن است که درایم روابط و مناسبات گسترده ادبیات غنایی چگونه به منصف ظهور رسید و نویسندگان و شاعران در بیان عواطف، احساسات و اندیشه‌های درونی خویش چه تمهیداتی بهره‌جسته و کلام آن‌ها تا چه حد توانسته در بیان مبانی اصلی ادبیت غنایی و شاخصه‌های آن توفیق یابد.

با سپاس

فرشته ناصری بهار